

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniske ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniskih ulicah h. št. 2.
Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 134.

V Ljubljani, v četrtek 16. junija 1887.

Letnik XV.

Stanovanja za delavce.

V seji mestnega odbora dné 7. t. m. je odbornik g. Potočnik poročal, da hoče neko društvo zidati stanovanja za delavce na Ljubljanskem polju, poleg Dunajske ceste nasproti križu pekovske zadruge. — Mestni odbor je to poročilo radostno vsprejel, in menda ga ni človeka v Ljubljani, da bi ne želel „naj se to prej ko mogoče zgradi“. G. Potočnik je še pristavil: „zdrava stanovanja bi še gotovo bolj vplivala na zdravstvene razmere, kakor napeljana pitna voda.“ Tudi to bode gotovo vsakdo potrdil, kdor Ljubljano le količkaj pozna. Petina vseh stanovanj v Ljubljani je bržkone vlažnih, toraj nezdravih. Ali mar ne?! Vsa stanovanja začeni pri Karlovskem predmestju notri do starega strelišča pod Gradom so vlažna, ker so v ozadju naslonjena na goro; iz pod gore pa, kar vsakdo vé, zmirom leze vlaga, ktere se navzamejo potem stanovanja. Tudi ta stanovanja nimajo niti gorke svetlobe, niti zdravege prepriha. V Krakovem in Trnovem so stanovanja v pritličji brez izjeme vlažna, večkrat pa tudi v zgornjih nadstropjih, ker stoje na ilovici, ki vode ne prepušča. Poleg tega je veliko starih hiš zidanih iz rudečega peščenika, kakor se nahaja na Golovcu; ta kamen pa stori stanovanja vlažna. Sedaj pa bolj z opeko zidajo, zato so tudi na novo postavljene hiše bolj suhe. Vlažnost je toraj poglavitni vzrok, da je Ljubljana nezdravo mesto; ako bode to odpraviti in zboljšati mogoče, potem se bodo v Ljubljani zboljšale zdravstvene razmere.

Najboljša kanalizacija, pa tudi napeljevanje pitne vode ne bode zdravstvenih razmer zdatno zboljšalo, dokler bodo reveži prisiljeni, po tako nezdravih prostorih stanovati. — Sicer večkrat mestna komisija stanovanja preiskuje, ter prepove nezdrava stanovanja. Ali kaj vse to pomaga, ako revež ne more dobiti ali plačati boljšega in bolj zdravega stanovanja? Hišni gospodarji sicer ne silijo nikogar stanovati, a ljudje morajo vendar-le pod streho biti in se trgajo za taka stanovanja. V Ljubljani se je v zadnjem desetletju veliko zidalo, ali le bolj palače, za revne ljudi se je malo storilo, in vendar živi na tisoče več ljudi v mestu, kakor pred dvajsetimi leti,

ker je nastalo v obližji mesta mnogo tovarn. Po nekterih krajih tovarnarji delavcem zidajo poslopja, v Ljubljani bi pač bilo le pravično, ko bi država kaj storila za stanovanja delavcev, oziroma delavk, ker od tega časa, odkar je c. kr. tobakarna, postala so revna stanovanja mnogo dražja in pa natlačena. Merodajnim gospodom bi prav toplo priporočali v resni prevdarek in pretres vprašanja, ki so tolike važnosti za delavce sploh in posebej še za zdravstvene razmere Ljubljanskega mesta. Vzroke umrljivosti pa iščimo tam, kjer so — namreč v nezdravih, vlažnih in pretesnih stanovanjih. — Tukaj je obširno polje delavnosti — vladi in mestu.

—č—.

Govor poslanca Ferjančiča

v državnem zboru dné 25. maja.

(Dalje.)

Jaz mislim, ko bi se pri imenovanju avskultantov oziralo bolj na znanje jezikov, odpravili bi se ti nedostatki sami po sebi.

Vsled tega in zarad tega usojam si predlagati resolucijo, za ktero prosim sedaj podpore, pozneje pa, da se sprejme.

Toliko sem hotel govoriti v obče.

Kako pa je pri nas z jezikom in ravnopravnostjo po uradih? Kako je pri političnih in finančnih uradih, o tem ne bom govoril, kakor sem to že v v začetku omenil, če tudi me jako mika povedati, kako da rešuje neka politična oblastnija mojega volilnega okraja prošnje društev za slovensko dopisovanje — z žandarji, ktere jim na glavo pošilja. (Čujte, čujte! na desni.) Kakor sem že rekel, držati se hočem edino le pravosodja, kjer tudi ne bom muh lovil, kakor je to delal eden gospodov predgovornikov z leve, pritoževaje se, da je neka okr. sodnija na Češkem na razsodbo pritislila le samo češki pečat. Gospóda moja! Za nemški pečat se še ne zmenimo toliko, kajti nihče ne dvomi o takih pismih od kod da izvirajo, da bi se moral še le iz pečata prepričati, ali so istinita ali ne. Saj povsod poznamo beriča, ki nam jih prinaša. Pač pa hočem govoriti o razmerah, iz kterih bote razvideli, kako

da se pri nas za vrata v kot potiskajo elementarn pojmi o pravu in postavnosti (Čujte, čujte! na desni), posebno pa, če si predočujemo besede, ki jih je nedavno v gospodski zbornici govoril eksceleuca vitez Schmerling, ki je predsednik najvišjega sodnega dvora.

Le oglejte si kateri paragraf koli, po kterih namreč se pravica razsoja, n. pr. § 13. sodnega reda, ki dopušča deželni jezik pri pravdi; ali se ozrite na § 4. določbe dotikajoče se obravnave izvanpravnih, ki govori o jezikih pri sodnji običajnih, ali pa vzemite konečno v roke § 163. kazenskega reda, kjer je tudi govorjenje o določitvi jezika pri sodnijski obravnavi, povsod bote našli, da so bila slovenščini že zdavnej duri v sodne dvorane odprta, tako pred 100 leti in še poprej, kakor tudi pozneje vsled cesarskega patenta z dné 9. avgusta 1854, in vsled § 163. kazenskega reda, ki se je leta 1873. podaljšal.

Če se kak jezik v deželi govori v nepreslednih velikih takozvanih skupaj se držeh skupinah, je tak jezik menda vendar deželni jezik. In to je slovenščina po vseh Vam znanih slovenskih pokrajinah. Če patent z dné 9. avgusta 1854 izrečno za izvanpravno razpravo določa, da naj se dotična uloga napravi v domačem jeziku, razteza se vendar ta določba tudi na slovenščino, in če § 163. kazenskega reda pravi, da se sme kaka priča ali kak obdolženec, ki ni zmožen sodnijskega jezika, le tedaj zaslišati brez tolmača, če sta sodnik in zapisnikar zmožna njegovega jezika, ne umé se pod sodnijskim jezikom le sama nemščina, temveč na vsak način tudi slovenščina in se morajo prav tako s Slovenci spisavati slovenski zapisniki, kakor se spisavajo z Nemci nemški, kajti slovenščina je prav tako veljaven sodnijski jezik, kakor nemščina, po naših krajih pa še zdatno bolj!

Napačna je trditev, da bi bilo le to sodnijski jezik, kar stoji črnega na belem in tudi ne tisto, kar govori sodnik s strankami. Vsem slovanskim jezikom skušal se je značaj sodnijskega jezika vtajiti; sicer bi res ne bilo treba poljščini in češčini tega značaja s posebnimi določbami pripoznavati in bi tudi ne bilo potreba posebne postave, ktera proglašala hrvaščino na Dalmatinskem za sodnijski jezik.

LISTEK.

Andrej Turjaški, Karlovski general in glasovit junak. (1557—1594.)

(Spisal J. Steklasa.)

To si voli turški paša,	Sem ter tja po hiši hodi,
Ki se Turkom prav obnaša,	Misel se mu v glavi blodi;
Kak bi vojsko skupaj spravil,	Pa jo znajde voléja glava,
Da bi Sisek pod se zgrabil.	Meni, ta bo najbolj prava:

Svojo vojno skupaj zbrati
Jo pod Sisek celó gnati.

Slov. narodna pesem.

Poleg Herbarta je gotovo najznameniteji iz rodovine Turjaške v 16. veku Andrej, slavni zmagovalec turške vojske pod Siskom (l. 1593.). Bil je vnuk Ivana IX., ki je padel v borbi proti Turkom l. 1529. za obsedanja Dunajskega. Oče mu je bil Vuk Engelbert (I.) Turjaški in Šumberški, mati pa Ana iz rodovine glasovitih Lambergov. Rodil se je l. 1557. O njegovi mladosti nam je prav malo zna-

nega. Do 16. leta je ostal domá ter se je odgojeval, kakor takrat vsi plemiški sinovi, v vseh potrebnih znanostih in vojaških vežbah. Kot šestnajstletni mladeneč se podá konečno v svet in sicer v Padovo na Laškem, kjer je bilo takrat glasovito vseučilišče, da tukaj popolni svoje znanje, kolikor si ga je bil že domá pridobil. Kasneje pa se odpravi na potovanje v razne dežele, da se izvežba posebno v vojaških strokah; vsaj je bilo takrat tako znanje za vsakega plemiča potrebno, a posebno še za slovenske, ki so morali tudi dejansko to svoje znanje izvrševati v borbi proti Turkom.

L. 1577. je spremljal nadvojvodo Matijo na Nizozemsko; a se povrne v kratkem, kajti sledečega leta 1578. ga nahajamo že na Hrvatskem kot boritelja v bojnih redovih za nesrečne vojske Khevenhüllerjeve. *) Kasneje pa se je boril v bojnih četah svojega strica Krištofa Turjaškega, deželnega glavarja kranjskega. Z 12 konjiki je pri neki priložnosti napadel 500 Turkov tako odločno in brzo, da

*) Obširneje o tej vojski v životopisu Jošta Turna.

so kar poplašeni zbežali. L. 1579., ko se je polagal temelj današnjemu Karlovcu, je bil že kapetan arkibusirov. *) Ko mu je sledečega leta obol el in

*) Radi neprestanih borb s Turki združilo se je Kranjsko plemstvo v stalno vitežko četo, a ker je to vitežko plemstvo služilo v vojski vedno na konji, ter dajalo viteze po premolenju svojem in po dohodkih svojih plemiških posestev, zval se je ta deželni vojaški nabor: stališko konjaništvo (Ständische Göltpferde). To vitežstvo ali stališko konjaništvo se je delilo na dva oddelka (kompanije), namreč na modro in rumeno po obeh deželnih bojah; za večjo potrebo so večkrat sklicali tudi tretji in četrti oddelek z modrim in belim, kasneje rumenim in belim znakom. Broj jezdecev ni bil v teh oddelkih točno opredeljen; bili so zdaj jači, zdaj slabeji, kakor je bila že potreba. K temu vitežstvu so spadali pa le plemiči, ki so po dohodkih svojih vzdrževali zraven sebe po 1, 2 ali 3 in tudi več slug ali jezdecev. Na čelu vsemu konjstvu je bil deželni konjiški stotnik, dva poročnika in dva zastavnika. Imeli so tudi podčastnikov in vojaških pisarjev. Obleka jim je bila vratnik iz losove kože, kacega s perjanico, pasica z deželnim grbom in krdeškim znamenjem. Zraven samokresa in meča nosili so tudi arkebuse ali karabinke (kratke puške), ter so se zatoraj zvali arkebusiri. Ker je le ta četa morala biti vedno za boj pripravljena, moralo se je plačati za vsakega konja 50 gold. na leto iz stališke blagajnice.

Če bi bil tudi postavodajalec hotel tako postopati in slovanskim jezikom ta značaj zanikavati, bi pač mesto „deželnega jezika“ ali „kakega drugega pri sodnji navadnega jezika“ kot sodnijski jezik, raje postavil izraz kar naravnost „nemški jezik“.

Ker pa tega ni storil, mislim da je prav in pošteno, ako so vsi deželni jeziki po celi Avstriji vsak v svojem okraji ob enem tudi sodnijski jeziki. Da to opravičenost slovenskega jezika dokažemo, nam niti člana XIX. temeljnih postav ni treba na pomoč klicati. Tudi pred saboj imam že jako staro postavo, ktera določuje administrativno upravo, oziroma postopanje, in ta postava dala se je tudi v slovenščini na svitlo.

Opomina vredno je, da je to postavo cesar Jožef podpisal. (Čujte! čujte! na desni.) Izdala se je ravno štiri mesece po splošnem sodnijskem redu dne 1. septembra 1781. Da jo je cesar Jožef podpisal, to priporočam prav posebni pazljivosti gospodom tovarišem iz Korotana, kolikor jih je ob enem deželnih poslancev, ki so člani postavodajalnega deželnega faktorja. Priporočam jim jo še prav posebno zaradi tega, ker se ti gospodje še dandanes repenčijo, da bi se deželni zakonik koroške dežele za koroške Slovence slovenski izdajal. (Čujte! čujte! na desni. — Poslanec Ghon: Občine same ga niso marale! — Klici na desni: Ktere? — Poslanec Ghon: Koroške slovenske občine! — Poslanec dr. Trojan: Naj bodo toraj poslanci bolj pametni, kakor pa so občine! Ali je to postavodajalstvo? Ali je to deželni zbor?)

Kakor je odprl splošni sodni red pri sodnijski gosposki slovenščini duri, prav tako odklenil jih ji je ta odlok pri administrativni oblasti. Toda kljubu tej stari pravici, ki jo je slovenščina že pred več nego sto leti uživala pri sodnji in administrativni gosposki, upirajo se ji še dandanes po uradih na vso moč. Ni še dolgo, ko je na Kranjskem, toraj v deželi, kjer se Slovincem mleko in med cedi, doletela slovenske vloge le milost, da so bile sprejete. Rešene so bile nemški. Na veliko žalost čital sem v javnih listih, da so v Novomeškem okrožnem področji v najnovejšem času zopet jeli slovenske vloge nemški reševati. (Čujte! čujte! na desni.) Take pri tožbe bral sem nedavno v nekem javnem listu. Nedavno poklicali so z Dolenjskega nekaj višjih sodnikov in prav zdí se mi, kakor bi bilo slovensko uradovanje slonelo na plečih tistih gospodov, kajti komaj so le ti Dolenjski hrbet obrnili, že sili ondi nemško uradovanje zopet v klasje. (Čujte! čujte! na desni.)

Prav hudo se branijo uradi slovenskih vlog po vseh drugih krajih, kjer Slovenci prebivajo. In če se že sprejmó, pusté jih potem ležati, s čemur hočejo namreč stranki dokazati, da bi bilo bolje za njo, če bi bila svojo prošnjo vložila nemški ali laški spisano.

Da bi se pa pri sodnijah ustne slovenske prošnje tudi slovenski v zapisnik sprejele, prigodi se celó na Kranjskem prav redko. Jako obžalovanja vreden je nedostatek, da se celó izjave prič ne zapišejo tako, kakor so se napravile, namreč — slovenski. Nezaslišano pa je, da se prisega zahteva od ljudi v tujem nerazumljivem jim jeziku. (Čujte! čujte! na desni.)

Dovolite mi, da izmed obilnih vzgledov, ki so mi na razpolaganje, navedem le jednega, da ž njim dokažem, kar sem govoril. V Korminu na Primorskem zgodilo se je leta 1885., da je bila le sloven-

ščine zmožna stranka prisiljena laško priseči. Med prisego jeli so se navzoči na vse grlo smejeti; priča, nevesel laščini, je neko v prisegi pravilno besedo po svoje izrekla, ker je ni razumela, in smeh je bil gotov. Kako se to strinja s slovesnostjo trenutka, prosim naj si gospodje le sami predočujejo. Sicer se je pa ta nedostanost v zvezi z nekaterimi drugimi ondi nahajajočimi uaznanila pravosodnemu ministertvu v peticiji ondašnjega slovenskega društva dne 18. avgusta 1886.

Na Koroškem Slovenci še dandanes le nemški prisegajo, če prav ne umejo nemščine. (Čujte, čujte! na desni.) Tistim, ki prisegajo, pové se samo, za kaj da se gre, pa je dobro. Kdo jim to pové, usojam si Vam nekoliko bolj natančno pozneje razložiti. Državna pravdnistva v Celji, Ljubljani in Novem mestu imajo nalog, tožbo v onem jeziku sestaviti in vložiti, v katerem se je obdolženec zagovarjal. Samo po sebi se razume, da bi morala tak ukaz ali nalog dobiti tudi vsa druga po Slovenskem bivajoča državna pravdnistva. Toda še od teh treh ne more se Celjsko pri najboljši volji posluževati slovenščine pri sestavi zatožbe, če tudi je popolnoma zmožno za to, ker je preiskovalni sodnik zapisnik nemški spisal. Vsak sodni adjunkt že toraj lahko onemogoči ta ministerijalni ukaz, dotikajoč se sostave slovenskih tožb pri državnih pravdnistvih. Da ob takih okoliščinah obdolženec prav nič ne razume zatožbe, da ne razume obravnave in govorov ter zagovorov, da mora konečno biti zadovoljen z razsodbo v nerazumljivem mu tujem jeziku, in da bi bilo konečno pač vse eno, ako bi bil mesto njega sedel kak slamnati mož na zatožni klopi (Da, da, tako je! na desni), vse to je zadosti znano in mi pač ni treba nadrobneje razkladati.

In glejte, gospóda moja, zastop Celjske mestne skupine povrnil se je v to zbornico oborožen s peticijo Celjskega nemškega društva, v kateri se zahteva, da naj se takoj odpravi ministrov ukaz, po katerem se pripoznava zmožnost za porotnika ob sicer drugej sposobnosti tudi takim Slovincem, ki znajo samo nemški. Ta ukaz naj bi se toraj odpravil na željo Nemcev, katerih je v Mariboru in po nekterih drugih mestih 40.000 vsega skupaj nasproti desetkrat večjemu številu 400.000 Slovincem. Nadjam se, da bo peticijski odsek zahtevanje zavrnil, kakor se mu spodobi.

Peticija pravi, da če prav porotniki samo jednega dela obravnave ne razumejo (kteri namreč nemški ne znajo), vendar se ni nadjati, da bi mogli prav razsoditi. Res je tako! Če je pa tako, bi pa človek vendar poprej pričakoval na podlagi navedenega razmerja v prebivalstvu, da se bo napravila peticija, po kateri naj se tisti ljudje ne pripuščajo za porotnike, ki so samo nemškega jezika zmožni. (Prav res! na desni.) To bi pa najprej zadelo gospoda, ki se je pri budgetni debati prvi oglasil — zadelo bi pred vsem gospoda poslanca Carnerija — ne morem se ogniti, da bi tega ne omenjal, ker nam je prav ta gospod očital, da se skušamo okoristiti na škodo nemščine. Ta gospod bi toraj izmed Celjskih porotnikov prvi odletel, ker prav nič slovenski ne zná. Nič več bi ne imel razsojati pri porotnih obravnava v Celji o poboji in umoru, ker bi ne vedel, kako se obdolženec zagovarja in ne, kaj so priče rekle, ter bi se moral edino le s tem zadovoljiti, kar bi naposled od gosp. prvomestnika zvedel, ki navadno jedro razprave še enkrat ponovi.

V tisti peticiji se tudi trdi, da dotični ministerijski ukaz prav za prav ni drugega, kakor sredstvo za agitacijo, ki ima namen, slovenske napore tudi v sodnijsko dvorano zanesti. (Smeh na desni.) (Dalje pr.h.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. junija.

Notranje dežele.

Prestolonaslednik cesarjevič *Rudolf* je včeraj odpotoval v Monakovo. Tukaj ostane nekaj časa pri svoji sestri nadvevodinji Gizeli. Iz Monakovega odpotuje prestolonaslednik skozi Pariz v London, kjer se bo vdeležil petdesetletnice angleške kraljice. V Londonu ostane tri ali štiri dni.

V Dunajskih krogih ne vedó ničesa o shodu našega *cesarja* z ruskim. Skoraj gotovo pa bo obiskal nemškega cesarja v Gostinu. Prej se bota sešla grof Kálnoky in knez Bismark. — Cesar je podelil rektorju Krakovskega vseučilišča, grofu Tarnovskemu, križec Franc-Josipovega reda s zvezdo, red železne krone tretjega reda dekanom Blumenstocku, Pelezaru, Zollu in Maduroviczu, naslov dvornih svetnikov profesorjema Czynrinskemu in Fierichu.

Grof Teodor *Andrassy*, sin bivšega ministra Julija Andrassy-ja, se je 8. t. m. priporočal v Terebesi svojim volilcem. Gledé vnanje politike je istih misli, kakor njegov oče. Z ozirom na slabe finančne razmere na Ogerskem je rekel: Ako hoče Ogerska ostati madjarska, ne sme biti skopa z denarjem. — Toraj madjarska država na stroške drugih narodov!

Vnanje države.

„Odjek“ piše o novem *srbskem* ministerstvu: Srbija in vnanje države morajo veselo pozdraviti novo ministerstvo. Avstrija nima nobenega vzroka obžalovati propad naprednjaškega ministerstva. Za Avstrijo gotovo ni bilo koristno, da je vedno rastlo proti nji sovraštvo v Srbiji, ker je podpirala prejšnjo neprijjubljeno vladó, ki ni imela pravega stališča in zaslonbe pri narodu. Avstrija se mora v Srbiji opirati na vladó, ki se ozira na upravo, postavo in zaupanje naroda. Sploh pa mora spoznati vsaka srbska vladá, da mora Srbija živeti v prijateljskih razmerah z Avstrijo. — Bruseljski „Nord“ piše o Srbiji: Finačne nezgode postale so v Srbiji tako velike, da jim je težko najti zdravila. V desetih letih se je dolg pomnožil od 8 na 250 milijonov. Za časa bolgarsko-srbske vojske je Srbija dobila na Dunaji nominalno 40 milijonov posojila, v gotovini pa le dobro četrtno in za drugo četrtno pa le orožja in streljiva. Naravno je toraj, da se je na tak način hitro množil državni dolg. — Narod srbski je z veseljem pozdravil novo ministerstvo. Dunajski listi poročajo, da so se vršili nemiri in demonstracije pred hôtelom „pri zlatem križi“, kjer imajo liberalci svoj klub. Tolpe ljudstva so neki hodile po mestu, prišle pred stanovanje Garašaninovo, pobile mu okna in klicale: „Slivnica! Pereat Garašanin!“ Garašanin je neki streljal na množico in ranil mladega moža. Policija je vzdržala réd. — To poročilo o nemirih zdí se nam izmišljeno. Da je ljudstvo veselo, je naravno. Garašanin je s silo skoval večino v zbornici in kruto vladal v deželi.

Riza bej je neki naznanil *bolgarski* vladi, da Turčija ne odobrava njenega sklepa, ker je sklicala sobranje v neugodnem času. V Evropi bodo različno presoiali postopanje bolgarske vlade. — Včeraj smo sporočili, da je ruski car vsprejel princa Karadjordjeviča v avdienci. Iz tega sklepajo, da bo Rusija njega nasvetovala kot kandidata za bolgarski prestol. — „Politiki“ se poročá z Dunaja, da je 13. junija bolgarski pravosodni minister dr. Stojlov za-

umrl (l. 1580.) njegov polubrat Ivan Vajkard, *) postal je on zapovednik za nekaj časa nad vso krajiško vojsko; pa tudi kasneje, ko je vrhovno zapovedništvo prevzel Jošt Turn (l. 1581—1589.), bil je postavljen Andrej za njegovega namestnika ter je upravljal že takrat skoraj čisto samostalno s krajiškimi poslovi. Leta 1586. 14. novembra je naložil Andrej tedanjemu generalu Varaždinske krajine Vidu Haleku, da odpošlje iz Podravja Jurja Zrinjskega s Karlovškimi konjiki, ker se je bilo

*) Ivan Vajkard Turjaški je bil zapovednik krajiških čet že leta 1575., precej po nesrečni bitki pri Budačkem in po smrti Herbarda njegovega stričevca. Na Krajini je služil Ivan od leta 1570. pa do svoje smrti leta 1580. Dokler se je zadrževal v Krajini, stanoval je najraje v starem gradu Stenišnjaku. Ko je imel v jeseni leta 1578. udariti Khewenhüller na Turke, bil je Ivan Turjaški za nekaj časa umirovljen, ali je vendar na poziv Graškega bojnega veča spravljal v Stenišnjaku hrano za krščansko vojsko. Po odhodu generala Ivana Ferenberga sprejel je zopet zapovedništvo na Krajini, ali samo za kratko dóbo, kajti obolel je kmalo za tem, ter že meseca julija prosil, da ga oslobode službe; kmalo za tem je umrl v Ljubljani. Bil je Karlovški general samo eno leto (1579—1580).

drugače bati, da bodo od tamkej prinesli kugo v Karlovec, ako Karlovške čete dalje časa tamkaj v službi ostanejo (Lopašić, Zgodovina grada Karlovca stran 180). Po smrti Jošta Turna (15. junija 1589) je bil na predlog nadvojvode Karla imenovan za vrhovnega zapovednika v Karlovcu ter bil tako na hrvatski krajini četrti zapovednik, ki je stanoval v Karlovcu.

Tako je prišla ta važna trdnjava v roke našemu junaku, ki jo je znal dobro varovati, da ni pala v turško oblast. Ali tudi Turki so hitro zvedeli, kdo je tukaj zapovednik, ter so od tega časa napadali vse bolj severno-iztočne predele Hrvatske, kjer so hotli prodreti mimo Siska v slovenske pokrajine.

Zatoraj vidimo, da se je od l. 1591. dalje vrtila največa borba okoli Siške trdnjave, kajti še le z njenim padom bi bil pot odprt Turkom dalje proti severu. Da pa Turki to trdnjavo s prvim vdarcem osvojé, pripravljajo se za vojsko od leta 1587. pa vključno do leta 1590. Radi tega tudi niso svojih sil zastonj trošili v manjih bojih, kakor je bila do zdaj navada. Edini važnejši vojskini dogodjaj v tej

dóbi je osvojenje vtrjenega mesta Repića leta 1589. Turkom je prišla tudi prav na dobro smrt nadvojvoda Karola (1. julija l. 1590), tega za vojaško krajino in obrambo mēj tako slavnega in zaslužnega Habsburžana.

Sicer je bila precej po njegovi smrti poverjena vojaška uprava na mejah in obramba teh krajev drugemu nadvojvodi Ernestu, vendar pa se je precej opazilo, da ne upravlja z vojsko ona krepka roka kakor do zdaj. Tudi državna podpora se ni več tako točno odraževala kakor poprej. A temu se ne smemo čuditi, ako pomislimo, da je takrat upravljal z državo slab vladar Rudolf II., ki se ni rad bavil z državnimi poslovi, ter so se na ta način na Pražkem Hradčinu preslišale mnoge in mnoge prošnje, ki so dohajale iz Krajine za pomoč proti sovražniku krščanstva. V eni izmed staliških sednic, v katerih se je razpravljalo o denarnih zahtevah nadvojvode in dvorskega bojnega veča (27. avgusta 1591. l.), spregovoril je kranjski deželni namestnik Krištof baron Turjaški: „Manjka mi besedi, s kterimi bi mogel razjasniti veliko bēdo in nevarnost, v kateri se na-

pustil Dunaj in se vrnil v Sofijo. Med regenti in ministri so neki velika nasprotja. Oboji bi si radi pridobili narod na svojo stran. S tem je v zvezi tudi potovanje regentov Živkova in Mutkurova v Varno in Plovdiv. Prišel se je prejšnji boj med radikali in zmernejo stranko. Radikali se pritožujejo, da se razmere v Bolgariji v zadnjih mesecih niso izboljšale ne v političnem, ne v finančnem oziru. Posojila Bolgarija ni še dobila. Zadnje sredstvo je, da vlada skliče sobranje, a to sredstvo je nevarno, ker zamotane so vse razmere z vnanjimi državami. Bolgarski vladarji gotovo ne bodo vredili domačih razmer, ker še sami niso jedini. — V Peterburgu se je raznesel glas, da se je Aleko paša v Ruščuku dolgo razgovarjal z regenti, posebno s svojim prijateljem Mutkurovom. — „Novosti“ pišejo, da bolgarsko vprašanje ne bo še tako hitro rešeno. Novi knez bo moral stati na strani evropskih držav in se ločiti od Rusije, ali pa zvezati se z Rusijo proti Evropi.

Hitrovo, ruski zastopnik v Bukareštu, vrne se v kratkem iz Peterburga na svoje mesto. Iz tega se razvidi, da so nevtemeljena vsa poročila, da bo prestavljen. — Rusija pripravlja vedno večje brodovje na Črnem morji, ker brez brodovja ne more braniti svojih državnih koristi na Balkanu in ob Bosporu. Ni še dolgo, ko smo sporočili, da so spustili v Črno morje dve novi ladiji; pred kratkim so dodelali zopet novo ladijo „Sinop“. Car je pri tej priliki brzojavil voditelju mornarskega ministerstva generalnemu adjutantu Šestakovu: Srečen sem, ker je dodelana ladija „Sinop“, in da se je v toliki meri pomnožilo naše črno-morsko brodovje. Naj je „Sinop“ vedno vreden spominov pogumnega boja naših mornarjev in naj nosi ponosno drago zastavo na slavo brodovja in čast Rusije! Srčno se Vam zahvalim, kakor tudi vsem vdeležencem, ki ste mi častitali in me pozdravili. — Rusija je prepovedala Kitajcem naseljevati se ob njihovi meji in v Koreji. — Ruska vlada je dala povelje, naj deželne oblasti ob meji strogo pazijo na konjske kupce. Vsak prodajalec mora na sejmu pokazati list, da sme konje prodajati. Kdor nima dovoljenja, naj se kaznuje. Oblasti morajo tudi paziti, kam se odpošljejo prodani konji. — Na vladno povelje morajo vse gozdarske administracije odpustiti tuje služabnike v štirinajstih dneh. Do sedaj je 400 tujcev brez službe.

Nemški cesar čuti se boljšega, spi zopet mirneje in že hodi po sobi. — Državni zbor je v prvem branji potrdil premembo deželnih postav v Alzaciji in Loreni.

„Germania“ poroča iz **Rima**, da vlada izdeluje na kraljevo povelje postaven načrt, kako naj se vrnajo razmere med papežem in državo. Papežu hoče italijanska vlada odstopiti neodvisno zemljišče. Kralj in minister Crispi nasvetujeta, naj se papežu odstopi zemljišče do morja brez Leoninskega mesta. Depretis pa želi, da se tudi to mesto prepusti papežu s zemljiščem do Civitavecchije. — Poslanec Fazzari že dolgo časa deluje na to, da italijanska vlada sklene spravo s papežem. Ker do sedaj ni imel uspeha, odložil je svoj mandat in naznanil pismeno, da noče sedeti v zbornici, ki se je ustanovila brez katolikov. Pisal je tudi svojim volilcem in jim naznanil svoje upanje, da bo prihodnja zbornica vsled velikodušnosti papeža Leona XIII. zastopala ves italijanski narod. — Zbornica je vsprejela s 130 glasovi proti 89 budget državnih dohodkov. Vojni minister je zbornici predložil postaven načrt, da se dovoli 20 milijonov lir za armado v Afriki, kjer ostane vojaška posadka.

Angleška dolenja zbornica je z 229 glasovi proti 17 vsprejela 5. člen irske kazenske postave. Postava bo veljala le v onih okrajih, kjer jo bo objavil irski podkralj. — Górenja zbornica je vsprejela vse člene irske zemljiške postave.

„Mosk. Vjedomosti“ pišejo o angleško-turški pogodbi gledé **Egipta**: Sultan ni absoluten gospodar v Egiptu, temveč je njegova oblast omejena v mnogem oziru. V resnici ima sultan v Egiptu

toliko pravice, kakor druge države. Anglija je toraj sklenila pogodbo z državo, ki ni imela pravice, in obe stranki sta rušili mednarodno pravo. Turčija je prodala, kar ni bilo njeno, Anglija je vedoma kupila tuje blago. Toraj pogodba nima prave veljave. Po pogodbi bi morali Angleži v treh letih zapustiti Egipt, če bo mirna dežela. Angleži pa znajo hitro provzročiti nemire, če jim koristijo. In predno pretekó tri leta, podkupila bo z denarjem nekaj rodov, da prično nemire, in ostala bo angleška armada v Egiptu. — Francoski veleposlanik v Carigradu je dobil od svoje vlade naročilo, naj ne potrdi pogodbe. Italija pa se strinja z Anglijo.

„Novoje Vremja“ piše, da so šteti dnevi emiru v **Bohari**. Narod ni zadovoljen z emirom, posebno pa muhamedanska duhovščina hujska narod proti emiru. Ako se prično večji nemiri, zasedli bodo Rusi Boharo.

Iz **Afganistana** dohajajo vedno nemirneje vesti. Posadka v Heratu je neki sporazumljena z Rusi, nadomestili jo bodo z vojaki iz Kabula. Odšlo jih je že 1000 v Herat. Dva polka v Heratu potegnili sta z vstaši. Rusi so zasedli Kerki ob levem bregu Amu Darje. Kerki je strateško važna postaja. Nadkriljuje namreč vse ono ozemlje, o katerem se vrše mejne obravnave.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 15. junija. (C. kr. učiteljsiše.) Kje tiči vzrok, da c. kr. učiteljsiše in ž njim združeni vadnici ne hodijo ob delavnikih k sv. maši, ko vendar imajo v Ljubljani tudi ob delavnikih sv. mašo gimnazija in vse mestne deške in dekliške šole? Cerkev Jezusovega srca je blizu in ako bi šli le enekrat na teden, kakor druge šole, k sveti maši, bi ne zamudili ravno veliko in nekterim starišem bilo bi gotovo vstreženo. Kaj pa prihodnji učitelji — učiteljski pripravniki? — Prav tem bilo bi pred vsem potrebno, da bi hodili k sveti maši; učiteljsiše bi jim imelo tudi v tem oziru pravo pot kazati. — Česar se človek v mladosti ne navadi, tega se v starosti le nerad poprime. — Zgodi se, da se nekterim učiteljem nekako čudno zdi, da morajo otroke k sv. maši voditi in nadzorovati. Vsak lahko vé, od kod to pride. Ako šolska maša ob delavnikih ni v „Statutih für Lehrerbildungsanstalten“, potem se vé, da podrejene šolske oblasti niso krive temu, a to nam pa vendar očitno kaže, da nam je pred vsem treba verskih šol, kjer se bodo otroci, a tudi prihodnji ljudski učitelji versko izrejali; potem se ne bo c. kr. učiteljsiše izmed vseh šol odlikovalo, kar se tiče verskih vaj. Pri vseh strokah se povdarja teorija in izvrševanje, ali je mar pri verouku dosti, da se krščanske resnice le na pamet znajo, dejansko pa ne kažejo? In ali velja tudi za c. kr. učiteljsiše § 1 državnih šolskih postav, da se mladina versko-nravno vzgoja, oziroma pripravniki in pripravnice vzreajo tako, da zamorejo zahtevam državnih šolskih postav zadostovati? Ako je to, kako je mogoča versko-nravna vzgoja brez versko-nravnih vaj? Mislimo, da bi se tu vendar gledati moralo na stvar in ne na nekatere veri sovražne somišljenike tistih, ki z besedo, spisi in vedenjem spričujejo, da so z vsemi versko-nravnimi pojmi že zdavnej v strastnem nasprotju.

Iz Škocijana, 14. junija. Čakal sem boljšega peresa, pa ker se do zdaj nobeno pero ganilo ni, naj sledeče naznam: 7. junija se je tukaj končal sveti misijon, ki je trajal od binkoštné nedelje. Bili so to res dnevi zveličanja. Ljudstva je bilo vedno v nebrojnem številu zbranega, ki je zvesto poslušalo poslanca Gospodove; Prišli so k spovedi zastarani grešniki, kateri niso bili po 18 let v cerkvi še manj pa pri spovednici in kaj pravijo zdaj ti ljudje? Vsi srečni, veseli, mirni in zadovoljni so. Vsaki stan je imel posebej svoje pridige, nauke in skupno obhajilo, tako možje, žene, fantje, dekleta, kakor tudi otroci. Vsaki dan nam je toraj prinesel novega veselja in serčne radosti. Gospodje misijonarji (Jezuiti) govorili so tako temeljito, tako ljubeznivo, prijazno in resno, da se je najtrji, da, tudi jekleno srce moralo omečiti. Ti gospodje govorniki so vsako resnico tako natanko dokazali, da jo je vsaki, tudi najpriprostejši umeti mogel, kar se sploh da umeti. Ker je naša fara zelo velika, so naš gospod župnik preskrbeli mnogo spovednikov, tako, da je mogel vsaki lahko spoved opraviti. Mislim, da ga ni farana, da bi se ne bil vdeležil teh svetih zakladov. Vsi dnevi so bili za Škocijan dnevi onega dušnega veselja, katerega le pravi in resnični kristijan pozna. Čez vse lep pa je bil sklep svetega misijona. Med vernim

ljudstvom, katerega se je vse trlo, smo videli mnogo duhovnikov, med njimi tudi prečastitega gospoda prošta Novomeškega.

Bodi najpred čast in hvala zato Bogu, potem vsem delavcem v vinogradu Gospodovem, zlasti še čč. gg. misijonarjem in č. g. župniku, ki so nam preskrbeli to duhovno prenovljenje.

Domače novice.

(Umrli je) po kratki bolezni danes zjutraj č. g. **Gabrijel Weiss**, farni oskrbnik v **Zaplani**, star še le 39 let. Pokop bode v soboto ob 9. uri zjutraj. R. I. P.!

(Na Trsat) odide vlak s potniki iz Ljubljane v soboto ob 11. uri dopoldne. Vožni listi dobivajo se do odhoda.

(Ljubljanski trgovci) so imeli v torek zvečer občni zbor v mestni dvorani. Predsednik gosp. A. Dreo v svojem nagovoru obžaluje, da nekteri gospodarji ne pošiljajo redno svojih učencev v šolo ob nedeljah in praznikih. Načelnistvo je ustanovilo pripravljalni kurs, in gospodarji naj silijo učence, da se pridno učé. Dohodkov je imelo trgovsko društvo l. 1885. 1503 gld. 70 kr., stroškov 1136 gold.; leta 1886. dohodkov 1259 gld. 70 kr., stroškov 1023 gl. 20 kr. Koncem preteklega leta ima društvo premoženja 15.514 gold. 40 kr. V novo načelnistvo se izvolijo gg.: Aleksander Dreo, Emerih Mayer, Josip Kordin, Peter Lassnik, Fr. Souvan in Josip Luckmann.

(Slovenska predstava) na Vrhniki bode, kakor smo že objavili, v nedeljo, dné 19. junija t. l. v prostorih narodne čitalnice. — Začetek ob 8. uri zvečer.

(Državna in južna železnica.) Pogodba za južno progo Ljubljana - Divača, t. j. pogodba, na podlagi katere bodo smeli kar po celi vlaki z državne proge Pulj - Divača prehajati na državno progo gorenjske železnice Ljubljana - Trebiž po južni železnici, je za trdno sklenjena, in se bo v kratkem predložila trgovinskemu ministru v potrjenje. Takoj na to pričeli se bodo izdelavati novi tarifi za tako vožnjo. Vsled tega bo tudi v Ljubljani potrebna postala posebna zveza državnega kolodvora s Tržaško progo južne železnice, da ne bo vsakemu vlaku treba na južni kolodvor voziti in od tam še le na državni prehajati.

(„Pedagogično društvo“ v Krškem) je ravnokar izdalo in založilo „Pedagogiški letnik“, obsezaajoč „Občno vzgojeslovje“ (po dr. Josipu Michu poslovenil Fr. Gabršek), „Pouk o črtežih s podobami, II. del (Jos. Bezljaj) in razne pedagogično-didaktične spise. Cena knjigi je za neude 1 gld. 40 kr. (po pošti 5 kr. več). Poleg tega so se izdali posebni odtisi „Občnega vzgojeslovja“ (cena 80 kr.) in „Pouka o črtežih“ (cena 30 kr.; po pošti 5 kr. več). Ker so te knjige prve v tej stroki, nadejati se je obilne naročbe. Denar naj se pošilja odboru „Pedagogiškega društva“ v Krškem.

(Razpisana) je učiteljska služba na jednorazrednici v Gotenici; plača 400 gld., službine doklade 30 gld. in stanovanje, prošnje do 30. julija okr. šolskemu svetu v Kočevju.

(Grozna smrt.) Ponoči od 8. na 9. t. m. šel je 23letni ogljar Miha Bratec v Lahovemgrabnu pri Celji gledat h kopi, kako se mu oglje žgè. Stopil je na kopo, da bi ji zgoraj nekaj več duška dal, a kopa se pod njim vdere in on pade v grozen kup žrjavice, kjer se je zadušil in zgorel.

(Žandarska kapa in šest mesecev ječe.) Na sv. Jurja dan, t. j. 24. aprila, razgrajalo je več laških zidarjev in opekarjev, med katerimi je bil tudi tolminskih gorà hrabri sin Andrej Tratnik, v neki gostilni pri sv. Petru blizu Gradea. Gostilničar potisne najbolj sitno laško muho skozi duri, misleč, da bo potem mir. Mož pa je s tem še le prav hudo sršene zdražil. Od vseh strani jele so se dvigati palice, da bi padale po njegovem grešnem hrbtu in bi ga bile tudi izvestno neusmiljeno zdelale, ko bi ne bilo na veliko srečo v tistem trenutku c. kr. orožniškega voditelja Šempetrške orožniške postaje mimo, ki na grozni hrup vendar ni mogel drugače, kakor pogledati, kaj da se ondi godi. Ker z lepo ni nič opravil, jel jih je z grdo iz ganjati, kakor se navadno pijanci venkaj mečejo. Ko konečno sam venkaj stopi, plane vsa laška druhal

haja Krajina. Milovanja je vredno, da se na tolike prošnje za pomoč od nemško-rimskega cesarja ne more dobiti niti odgovor, pa se iz tega more očitno zaključiti, da hočejo na merodavnem mestu bédno hrvatsko krajino čisto zapustiti. Le vsega-mogočnemu Bogu se imamo potožiti, njemu vso stvar priporočiti, njega prositi in na pomoč klicati, da bi on sam z lastno svojo roko v te zadeve posegel na korist krščanskemu prizadevanju. In prav je imel Kristof Turjaški, da se je tako pritožil v bojnem svetu, kajti turško osvajevanje na hrvatskih mejah je za časa vlade Ferdinanda I. silno napredovalo. Padel je Osek, Siget, Kliš in Kostajnica pod turško oblast. Za nadvojvode Karola pa so osvojili Osmani Krupo (1665), Steno (1575), Cazin (1576), Ostožic, Izačić, Gvozdanško, Novi in Stari Zrin (1577) ter Repić (1589). In zdaj je prišel red na Sisek, kajti Karlovec je bil toliko jak, da Turki niso mislili na osvojenje njegovo. Mesto napadov pojedinih begov se začne zdaj vojska, ktero so vodile obe stranki z velikimi silami ter trajala celih 15 let (od 1591 do 1606). (Dimitz, Geschichte Krains. III. 244.) (Dalje prih.)

nač njega. Orožniku ni družega ostajalo, kakor za sabljo prijeti, s katero se je nadležnih muh branil in jih je ob enem tudi v beg zapodil. Sam Bog vé, kako je prišlo, da mu je kapa z glave padla. Tolminski Andrej Tratnik skoči po njo, jo zgrabi in steče ž njo proti opekarnici, kjer jo je v gorečo pečnico vrget, da je zgorela. Ker se je hrabri junak tudi s kolom v roci proti orožniku nekoliko poskušal, če tudi brez uspeha, prišel je te dni pred deželno sodnijo na zatoženo klop zaradi hudodelstva javnega nasilstva, kjer je ob enem tudi obstal, da je orožniku kamen na glavo vrget in pa da je njegovo kapo pobral, ko je orožnik za Lahi tekkel, ter da jo je sožgal. Deželna sodnija ga je za to junastvo nagradila s šestimi meseci hude ječe, za nemeček pa, ki je menda najboljšo zdravilo zoper srboritost, naložila mu je vsak mesec po jeden post. Andrej bo imel čas premišljevat, koliko je orožniška kapa vredna.

(Nova oklopnica) „Cesarjevič nadvojvoda Rudolf“ bo prve dni julija v Pulji izpuščena v morje. Cesar pride osebno v Pulj k slovesnosti. Cesarico bo nadomestovala nadvojvodinja Marija Terezija. Nova oklopnica je izdelana od domačega gradiva pod vodstvom najvišjega mornarskega inženirja Morica Soyke. Oklopnica je večja od oklopnice „Štefanija“, drži 6870 ton, stroj ima 6500 konjskih moči. Oborožena bo s 3 težkimi, 6 srednjimi, dvema lahkim topovoma in 11 Nordenfeldovimi hitrostrelkami. Stala bo oklopnica nad 7 milijonov.

(Volitve na Hrvatskem.) Izvoljeni so dalje: vitez Rukavina, Hrvat, Kršnjavi, grof Eltz, Kiepach, Vučetić, Pavić, Nović Mikulčić, Dedović, Klein, Lončarić, Kies, Sliepčević, Nikolić, vsi kandidati vladne stranke; Bučar, dr. Vrbanić, Ožegović, kandidati neodvisne stranke; Lončarević, Folnegović, kandidata stranke prava. Do sedaj je dobila vladna stranka 76 mandatov, opozicija 10.

(Vojaško.) Windischgrätzov dragonski polk št. 14 dobil bo menda zopet svoje zelene suknje nazaj na spomin bitke pri Kolinu. Ta polk tudi ne nosi brk.

(C. kr. poljedelsko ministerstvo) je začelo izdavat strokoven list, ki bo prinašal vsako leto po štirikrat v nedoločenih obdobjih uradne objave gledé kmetijskega poduka, članke o organizaciji kmetijskega poduka in sploh razprave strokovne vsebine o poljedelstvu in gozdarstvu.

(Nekaj za c. kr. pošte po deželi.) Trgovinski minister je naročil poizvedbe in ob svojem času dočlena sporočila, koliko da je na vsaki neerarični pošti po deželi opravka. Na podlagi teh poizvedb določil bo de potem dohodke c. kr. poštarjem in poštnim odpravnikom iz novega. Pri tem se bo strogo držal načela, da se bo vsakemu poštarju določila plača v primeri z opravkom. Gledé poštnih ekspeditorjev pri neeraričnih poštah v službi dovolilo je trgovinsko ministerstvo, da taisti lahko prestopajo v državno službo za poštne sprevodnike (konduktarje).

Narodno gospodarstvo.

Podzemljice, kdo jih je prvi pripeljal v Evropo?

Po šolskih knjigah se uči še dandanes, ter se sploh tako misli, da Franc Drake je tisti veliki dobrotnik človeštva. Po J. Banksu ni pripeljal podzemljice k nam Drake; s svoje druge vožnje 1556 je Drake pripeljal batate, podzemljicam podobno gomolje. Še le pozneje je rabil podzemljice v živež na ladijah, ter to jed razširjal tudi po Angleškem. On toraj gledé podzemljice nima nobene zasluge; to tem manj, ker so bile njegove novosvetske vožnje več roparske, kakor najdbene. — Nedavno so v Westminsteru v Londonu slavili Valterja Raleigha, češ, da je on pred 300 leti podzemljice uvel v Evropo. Gotovo je, da podzemljice je v Evropo, ali bolje na Irsko prinesel V. Raleigh, 1585, a prvi ne. Angležem ta slava ne gré.

Pred nekterimi leti pretresaval je A. de Candolle vso tvarino, zadevajočo podzemljicega vprašanja gledé prvotnosti. Po njegovih preiskavah je podzemljica v Čilah domá. Še preden je bila Amerika znana, so podzemljice sadili do Peruva in Nove Granade. Do 16. stoletja je v Severni Ameriki še niso poznali.

Spancem gre čast, da so podzemljice v Evropo prinesli, in to še pred letom 1585. Še Španskega se je širila podzemljica po Italiji, po

Nemčiji, in seveda tudi po naših krajih. Kakor so Nemci s tujega s sadom (tartufolo) dobili tudi ime (Kartoffel), takisto tudi mi „krompir“ (Grundbirn). Pisno ime „Kartoffel“ na Nemškem ni praveč znano, bolj poznajo „Pantoffla“, „Tüffler“, „Tüffte“; v Šleziji jim pravijo „Adpeši“ (Erdbirn). Naše slovensko ime se tudi počasi vdomačuje.

Zdaj jedó podzemljice po celem svetu največ v Evropi. Evropa pridelala 1197 milijonov hektolitrov, vsa druga zemlja 942 milijonov hektolitrov. V sami Nemčiji se pridelala 380 milijonov hektolitrov na leto, skoraj peti del vsega pridelka na celi zemlji. Iz tega bi mogli sklepati, da so Nemci najkrotkejši narod na svetu, ko ne bi vedeli da jim je — prirojeno. Po Bosni, Srbiji, Rumuniji, Grški in Bolgariji je podzemljicarstvo še le v popkovji. H. M.

Telegrami.

Praga, 16. junija. Vsi češki časniki živo priporočajo prebivalstvu, naj strogo vzdržujejo red pri prihodu američanskih gostov „Sokolov“. Češkim srednješolcem je strogo prepovedano, vdeležiti se slovesnosti.

Praga, 15. junija. „Politik“ je objavila leta 1882. spisano oporoko grofa Henrika Clam-Martinita, v kateri prosi in opominja svojega stričnika, naj v vsakem slučaju zvest ostane katoliški veri, načelom časti in dobrega imena, svojemu cesarju in kralju, skazuje ljubezen, udanost in požrtvovalnost češki domovini, ostane zvest sin svojega naroda in naj izvršuje ljubezen do bližnjega, posebno do delavcev in revežev.

Bruselj, 16. junija. Zbornica je vsprejela zahtevani kredit za mejnarodno razstavo v Bruslju l. 1888.

Umrli so:

14. junija. Meta Tome, hišnega posestnika hči, 2 leti, Vegove ulice št. 9, Meningitis. — J. Stutz, gostač, 77 let, Koldvorske ulice št. 39, plućnica.

15. junija. Alojzija Marn, mestna uboga, 77 let, Gradišče št. 11, Marasmus.

Tujci.

14. junija.

Pri **Maltcu**: Eliza Fischer, zasebnica, iz Budimpešte. — Fleischmann in Pollak, potovalca, iz Budimpešte. — Jožef Mausner, trgovec, iz Ogerskega. — Filipp, trgovec, iz Kaniže. — Rancinger, zasebnik, z soprogo, iz Kočevja. — Bachrin in Kreitner, e. k. poročnika mornarice, iz Pulja. — M. Maschek, zasebnik, iz Laš-ega Tržiča.

Pri **Stonu**: Kronberger, Brunbauer, Kojer in Klinger, trgovci, z Dunaja. — A. Kočowich, oskrbnik tovarne, iz Češkega. — R. Hansa, potovalec, z soprogo, iz Švice. — Adolf Krautner, ravnatelj, iz Štajarskega. — Ekselencea Baron Pirker, e. k. F.-Z.-M. iz Gradea. — Nikolaj Zitz, e. k. vojaški župnik, iz Gradea. — W. Podpessnigg, zasebnik, iz Graden. — D. Stern, trgovec, iz Gradea. — Leopold Sekob, trgovec, iz Ogerskega. — A. Schlagenhauser, soproga železniškega nadzornika, iz Beljaka. — Mechora in Černe, posestnika, iz Novega mesta. — J. Leskove, e. k. poštar, z družino, iz Idrije. — Mlekuž, posestnik, iz Štajarskega. — Grile, posestnik, iz Vač. — Josipina Sardo, soproga ravnatelja, iz Trsta. — Morie Mayer, uradnik, iz Reke. — Jakob Struckel, posestnik, iz Trebiža.

Pri **Bavarskem dvoru**: S. Vinotz, učitelj, z Dunaja.

Pri **Avstrijskem caru**: J. Dobrin, posestnik, iz Loke.

Pri **Južnem kolodvoru**: N. Fuchs, uradnik, z Dunaja. — Florijan Andrej, posestnik, iz Koroškega. — Albert Torto, zasebnik, iz Trsta. — Karol Braidlš, strojevodja iz Trsta. — Franc Spoljarič, e. k. nadporočnik, iz Špljeta.

Pri **Virantu**: Franc Jagodie, pravnik, z Dunaja. — Anton Reiniger, logar, iz Ravna. — Jožef Klun, kupčevalec, iz Ribnice.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celziju				
7. u. zjut.	741.08	+20.0	sl. szap.	sk. jasno	1-60	
15. 2. u. pop.	739.24	+27.1	sl. svzh.	jasno	dež	
9. u. zveč.	740.52	+17.0	sl. vzh.	dež		

Čez dan jasno in vroče, po 7. uri zvečer nevihta proti jugu, pozneje tudi na vzh. in zap. ter nekoliko dežja, med tem se je grozno bliskalo. Srednja temperatura 24.4° C., za 3.0° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

16. junija.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	81 gl. 40 kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	82 „ 60 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	112 „ 40 „
Papirna renta, davka prosta	96 „ 85 „
Akcije avstr.-ogerske banke	835 „ 10 „
Kreditne akcije	283 „ 10 „
London	126 „ 60 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	10 „ 05 „
Ces. cekini	5 „ 97 „
Nemške marke	62 „ 20 „

Naznanilo.

Podpisani želim **prodati svoje posestvo v Podgirju h. šte. 3**, ki obsega

5 oralov 1100 □ sežnjev njiv,
4 orale travnikov in
21 oralov gozda,

potem zidano hišo v jako prijazni okolici Kamnika. Cena znaša **5200 gld.** Prodajam posestvo zaradi rodbinskih okoljšin prostovoljno.

Kupei naj se potrudijo z menoj osebno se sporazumeti pod zgornjim naslovom.

(1)

Franc Rems.

Kmetovalec.

Gospodarski list s podobami.

Štev. XI. tega najboljšega, največjega in največjega slovenskega gospodarskega lista prinaša sledečo vsebino:

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe Kranjske za leto 1886. — Notranja uprava konjskim hlevom. — Kako je sejati seme gozdnega drevja? — Gospodarske novice. — Vprašanja in odgovori. — Tržne cene. — Inserati.

„Kmetovalec“ izhaja dvakrat na mesec na celi poli, ter stane za celo leto 2 gold. Gg. učitelji in šolske knjižnice dobivajo list za polovico cene.

(9)

Inserati

priobčeni v „Kmetovalec“ imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljanja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Opomin

vsem p. č. čitateljem cenjenega lista.

1500 popolnoma dovršenih in popolnih

oblek za gospode

za spomlad in poletje,

in sicer 1 elegantna, zgotovljena suknja, 1 elegantna, zgotovljena hlače in 1 eleganten zgotovljen životnik (gilet). Vse po spodnji podobi, v štirih vrstah, v vseh barvah, prodam po nevrjetni ceni le za delavsko plačilo, ker hočem popolnoma opustiti zalogo tovarne.

I. vrsta:
1c
5 gld.

Ic gl. 7.25	II. vrsta: Fina popolna obleka iz Brnskega modnega blaga.	III. vrsta: Fina popolna obleka iz Liberskega blaga.	Ic gl. 9.25
----------------	--	---	----------------

Pri naročbah zadostuje kot mera dolgot hlače, širokost prs in dolgot rokavov, ter poljubna barva obleke. Vzorov ne razpošiljamo, ker imamo le zgotovljene obleke. Naročeno obleko razpošiljamo proti poštnemu povzetju, naročila naj se pošiljajo na

Waarenhaus „zur Monarchie“

Wien, III., Hintere Zollamtsstrasse 9. (4)

Po znižanej ceni.

Kmetom v pomoč.

Narodno-gospodarska razprava.

Spisal

IVAN BELEC,

župnik.

Cena knjigi je znižana od 25 kr. na **20 kr.**, po pošti 5 kr. več; kdor jih vzame deset skupaj, dobi enajsto brezplačno. — Knjiga obsega 9 pol v osmerki.

„**Katoliška tiskarna**“

v Ljubljani

Valcazov trg šte. 5.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani

Izdajatelj in odgovorni vrednik Josip Jerič.